

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาปทุมธานี*

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE CREATIVE LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS AND THE EFFECTIVENESS OF THE
SCHOOL UNDER THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA, PATHUM THANI

เบญจมาภรณ์ แผ่นดินสุวรรณ¹ และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Benchamaporn Paendinsahwan¹ and Pimolpun Phetsombat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹⁻²Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand

Corresponding Author's Email: pimolpun_p@rmutt.ac.th

วันที่รับบทความ : 9 พฤศจิกายน 2567; วันแก้ไขบทความ 20 ธันวาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 24 ธันวาคม 2567

Received 9 November 2024; Revised 20 December 2024; Accepted 24 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน

Citation:

* เบญจมาภรณ์ แผ่นดินสุวรรณ และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์, 1(6), 20-35.

Benchamaporn Paendinsahwan and Pimolpun Phetsombat. (2024). The relationship between the creative leadership of school administrators and the effectiveness of the school under the Office of Secondary Educational Service Area, Pathum Thani. Journal of Social Sciences Innovations, 1(6), 20-35.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jssi.2024.27>

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jssi>

การวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 ใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the level of creative leadership of executives. Educational institutions under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office 2) Study the effectiveness level of educational institutions. Under the jurisdiction of the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office and 3) study the relationship between the creative leadership of school administrators and the effectiveness of the school. Under the jurisdiction of the Pathumthani Secondary Educational Service Area Office. The sample group used in the research was 322 teachers under the Secondary Educational Service Area Office. The instrument used was a questionnaire with a confidence value of 0.96. Statistics were used in the research, including frequency, percentage, average, and standard deviation. and the Pearson correlation coefficient.

The research results found that

1. Level of creative leadership of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Pathumthani Secondary Educational Service Area Office Overall, it is at a high level.

2. Effectiveness level of educational institutions under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office Overall, it is at a high level.

3. The relationship between the creative leadership of school administrators and the effectiveness of the school. Under the jurisdiction of the Pathumthani Secondary Educational Service Area Office Overall, there is a positive relationship. at a relatively high level Statistically significant at the .01 level.

Keywords: School Administration, Creative leadership, Effectiveness

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับกันว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ นั่นคือ การศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย หลักการจัดการศึกษา สิทธิหน้าที่ แนวการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญต่อการบริหาร และจัดการศึกษา โดยการอำนวยความสะดวก ประสานการจัดการศึกษากับ บุคลากรประชาชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานองค์กรสถาบันอื่น ฯลฯ เพื่อให้การศึกษาบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ, 2550) การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) จึงเป็นโมเดลของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ และผลิตภาพที่จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาด้านภาวะผู้นำต่อไป ด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2553) สอดคล้องแนวคิดด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ Stoll และTemperley (2009) ที่ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็น

พฤติกรรมที่ตอบสนองเชิงจินตนาการ โดยการใช้ไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนในสถานการณ์ต่าง ๆ และประเด็นต่าง ๆ ที่ท้าทาย (Challenge) และเกี่ยวกับเรื่องการนำ (Leading) คือ การนำเชิงสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการนำผู้อื่นด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวกับเรื่องการประสานงาน (Connecting) เป็นการประสานงานหรือกระตุ้นให้เกิดความสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการประสานคนอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และไม่สอดคล้องกัน การทำงานร่วมกันและการสร้างแรงจูงใจนำไปสู่แนวคิดที่สนับสนุนความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเชิงสร้างสรรค์ และที่สำคัญภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อม (Environment) เพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2557) แสดงว่าสถานศึกษาที่มีผู้นำมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะทำให้สถานศึกษานั้นมีประสิทธิภาพหลากหลายด้าน ประสิทธิภาพของสถานศึกษา จะคำนึงถึงแต่ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นของงานเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ถูกต้อง จะต้องพิจารณาลึกลงไปอีกว่าผลสำเร็จของงานนั้นสนองตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การหรือไม่ ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนดการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมย่อมต้องมีการวางแผนกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจหน้าที่การบริหาร การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพของงาน (พรเทพ เหมรณนธ์, 2564) จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความทันสมัย มีความคิดสร้างสรรค์ตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จประสิทธิภาพของสถานศึกษาของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดจุดหมาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และจะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานของผู้บริหารที่ผ่านมา พบว่าโดยภาพรวมยังคงประสบปัญหาด้านงานวิชาการ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และขาดกลไกที่ดีในการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตามงานด้านวิชาการของโรงเรียน จึง

ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องทบทวนตนเอง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ทุก ๆ ด้านให้ดีขึ้นอย่างเร่งด่วนการศึกษาจึงจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2566) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำที่มีความทันสมัย ความคิดสร้างสรรค์ ตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2566) เพื่อส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เน้นบทบาทของผู้นำที่สามารถสร้างแนวทางใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสถานการณ์ต่าง ๆ ในองค์กร โดยเฉพาะในสถานศึกษา แนวคิดนี้เน้นการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม การคิดนอกกรอบ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

- 1) ความสามารถในการมองเห็นอนาคต (Visionary Thinking) ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมและทิศทางของการพัฒนาสถานศึกษา
- 2) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Adaptability) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก
- 3) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Leadership) กระตุ้นบุคลากรให้ร่วมมือและแสดงศักยภาพสูงสุด

2. ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory)

Burns (1978) และ Bass (1990) เสนอว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ผู้ตามพัฒนาตนเอง โดยการสร้างความไว้วางใจ ความมุ่งมั่น และแรงจูงใจร่วมกัน

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

- 1) แรงบันดาลใจร่วม (Inspirational Motivation) การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน
- 2) การพิจารณารายบุคคล (Individualized Consideration) การสนับสนุนและให้คำแนะนำเฉพาะบุคคล
- 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์

3. แนวคิดประสิทธิผลของสถานศึกษา (School Effectiveness)

แนวคิดพื้นฐาน

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับความสามารถในการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความพึงพอใจของครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบสำคัญของประสิทธิผลสถานศึกษา

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการเรียนรู้ที่วัดจากคะแนนหรือความก้าวหน้าของนักเรียน
- 2) ความพึงพอใจของครูและนักเรียน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและความมั่นใจในสถานศึกษา
- 3) การจัดการทรัพยากร การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและตอบโจทย์การพัฒนาคุณภาพ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ผู้นำสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร และเพิ่มขีดความสามารถในการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

- การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์: ช่วยเพิ่มการแก้ปัญหาและนวัตกรรม
- การสร้างแรงบันดาลใจ: กระตุ้นให้บุคลากรร่วมมือเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

-การจัดการเชิงกลยุทธ์: วางแผนและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 22 แห่ง มีจำนวนประชากร 1,942 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 322 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามสหวิทยาเขตเป็นขั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกครูของแต่ละสหวิทยาเขตด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 ใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.62) และพบว่าทุกด้าน มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.61) รองลงมา ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.62) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.65) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1)	4.46	0.61	มาก	1
2. ด้านความยืดหยุ่น (X_2)	4.36	0.65	มาก	4
3. ด้านการทำงานเป็นทีม (X_3)	4.42	0.62	มาก	2
4. ด้านจินตนาการ (X_4)	4.41	0.61	มาก	3
รวม	4.41	0.62	มาก	

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.56) และพบว่าทุกด้าน ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.56) รองลงมา ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.53) แสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y_1)	4.41	0.58	มาก	3
2. ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก (Y_2)	4.44	0.56	มาก	1
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา (Y_3)	4.42	0.55	มาก	2
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_4)	4.34	0.53	มาก	4
รวม	4.40	0.56	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ใน

ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.613$) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ กับด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.665$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม กับด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.631$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านความยืดหยุ่น กับด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = 0.428$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ประสิทธิผลของสถานศึกษา				
	$>^1$	$>^2$	$>^3$	$>^4$	$>^5$
X_1	.525**	.665**	.627**	.564**	.621**
X_2	.457**	.442**	.436**	.428**	.446**
X_3	.565**	.631**	.539**	.569**	.604**
X_4	.514**	.592**	.570**	.598**	.562**
X_t	.542**	.636**	.608**	.562**	.613**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารโดยการจูงใจให้บุคคลอื่น มีวิสัยทัศน์ กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิด

กระบวนการใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบด้วยวิธีการใหม่ ๆ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดการตอบสนองร่วมกันในกระบวนการเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ ในการแก้ไขปัญหา และดำเนินงานตามสถานการณ์เพื่อที่จะทำให้อุบลราชธานีในองค์กร สามารถคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัวและกระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีความง่าย คล่องตัว และสามารถเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบงกช วิจบ (2560) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารและด้านการแก้ปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม

จากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสำเร็จของสถานศึกษาในการดำเนินงานจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ประกอบด้วย ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาโดยการบริหารสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของประเมิน โพธิ์หอม (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมาคือ ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงขึ้น ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีแนวโน้มค่อนข้างสูงที่จะทำให้มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จในผลงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ดังนั้นสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลหรือสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จนั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านประกอบเข้าด้วยกันโดยสถานศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาจะต้องติดตามความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด เช่น ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้สถานศึกษาจะต้องรับเอามาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผลคือผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา เป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญฤทัย ภู่อาระ (2562) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดเบื้องต้น

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) ที่เหมาะสมสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อการจัดการสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

โมเดล "CLSE" (Creative Leadership for School Effectiveness) เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่บูรณาการปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเน้นการดำเนินงานใน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ (Creativity), การพัฒนาความสัมพันธ์ (Leadership), การสนับสนุนเชิงระบบ (Support System), และ การติดตามและประเมินผล (Effectiveness Monitoring)

องค์ประกอบของโมเดล CLSE

1. C: Creativity (การสร้างแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์)

- **แนวทาง:** ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทดลองไอเดียใหม่ ๆ และให้บุคลากรกล้าคิด กล้าลงมือทำ
- **ผลลัพธ์:** การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นวัตกรรมในกระบวนการเรียนการสอน และการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

2. L: Leadership (การพัฒนาความสัมพันธ์และการนำทีม)

- **แนวทาง:** ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการสร้างความไว้วางใจและทำงานร่วมกับครู นักเรียน และชุมชน
- **ผลลัพธ์:** ความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา และการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกัน

3. S: Support System (การสนับสนุนเชิงระบบ)

- **แนวทาง:** การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการอบรมบุคลากร
- **ผลลัพธ์:** การจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียน

4. E: Effectiveness Monitoring (การติดตามและประเมินผล)

- **แนวทาง:** การใช้ระบบติดตามความก้าวหน้าและการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทางการบริหาร
- **ผลลัพธ์:** การประกันคุณภาพของสถานศึกษา และการปรับตัวให้เหมาะสมกับเป้าหมายในระยะยาว

ความสัมพันธ์เชิงบูรณาการในโมเดล CLSE

จาก Creativity สู่ Leadership: การสร้างแรงบันดาลใจนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

จาก Leadership สู่ Support System: ผู้นำที่ดีสามารถบริหารจัดการทรัพยากร และสร้างระบบสนับสนุนที่เข้มแข็ง

จาก Support System สู่ Effectiveness Monitoring: ระบบที่ดีช่วยให้การติดตามและประเมินผลเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

วงจรย้อนกลับ: การติดตามผลช่วยระบุจุดที่ต้องปรับปรุงในด้านความคิดสร้างสรรค์ และการนำทีม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุป

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าทุกด้าน มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าทุกด้าน ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จากผลการวิจัยพบว่าด้านความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะให้ความสำคัญกับการมองปัญหาและทางออกของปัญหาได้หลายทิศทางหลายมิติ อาทิ โรงเรียนมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนความคิดเห็น กับทุกภาคส่วนร่วมกัน

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จากผลการวิจัยพบว่าด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมกันการสร้างความร่วมมือกับครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อาทิ โรงเรียนจัดอบรมโดยจำลองเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นในสถานศึกษา และวางแผนควบคุมสถานการณ์ ร่วมกับทุกภาคส่วน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จากผลการวิจัยพบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์ กับด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้มีการพัฒนาขึ้น อาทิ มีการสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2557). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา. ใน *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ขวัญฤทัย ภูสาระ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บงกช วิจบ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. ใน *วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุศรา ปุณริบูรณ์. (2563). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ใน *วิทยานิพนธ์ค.ม.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประเมิน โพธิ์หอม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2566). *การบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Amabile, T. M. (1996). *Creativity in Context: Update to the Social Psychology of Creativity*. Boulder, CO: Westview Press.

Bass, B. M. (1990). *From Transactional to Transformational Leadership: Learning to Share the Vision*. *Organizational Dynamics*, 18(3), 19-31.

Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. New York: McGraw-Hill.